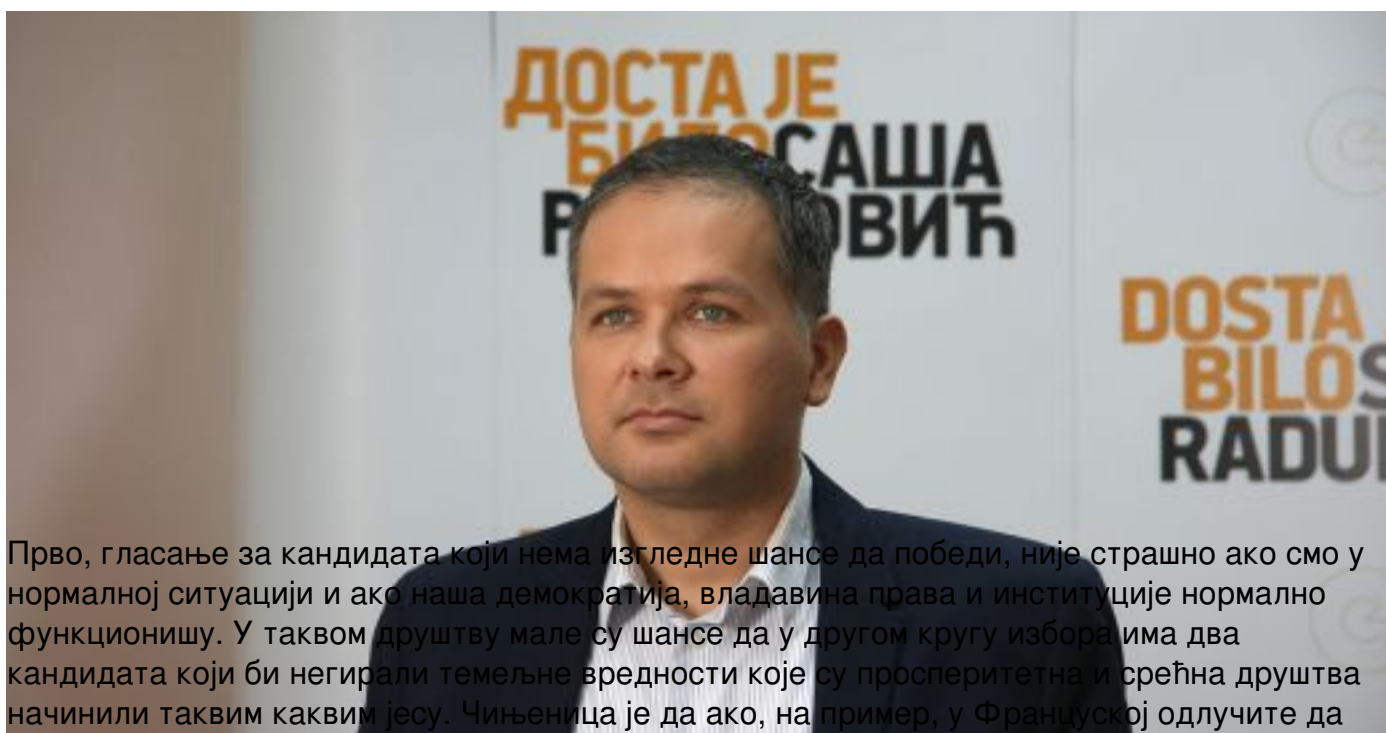

Много је расправа о томе да ли на председничким изборима треба подржати кандидата који нам се највише допада или онога ко има шансу да победи кандидата власти (у овом тексту нећу улазити у то ко од опозиционих кандидата има највеће шансе), а није толико допадљив. ДЈБ се такође инпутира да је неконзистентно залагати се за кандидата који има највеће шансе ако је сам ДЈБ настао на парадигми искључивог гласања „за“ и посебно ако се зна да су 2014. године ти гласови пропорционално подељени међу листама које су прешле цензус. Међутим, постоје два момента који морално и логички претежу на страну гласања за кандидата који има шансу да победи.

Прво, гласање за кандидата који нема изгледне шансе да победи, није страшно ако смо у нормалној ситуацији и ако наша демократија, владавина права и институције нормално функционишу. У таквом друштву мале су шансе да у другом кругу избора има два кандидата који би негирали темељне вредности које су просперитетна и срећна друштва начинили таквим каквим јесу. Чињеница је да ако, на пример, у Француској одлучите да подржите било кога ко није Фијон или Макрон, то неће значити да ће Лепенова ући у други круг са још неким ко има сличне идеје или победити у првом кругу. Ако сте, на пример, социјалиста, ваше гласање за било ког од два левичарска кандидата неће на било који начин Француску пребацити на непристојан слепи колосек. Ако мислите да је у Србији све у реду са владавином права, демократијом и институцијама онда можете да прескочите овај први аргумент и гласате без калкулација. Међутим, ако мислите да ће победа кандидата владајуће већине значити нови ветар у једра њиховој разградњи свега онога што су темељи доброг живота и просперитета за грађане Србије, онда је неопходно победити, а не бити у праву. Посебно ако знамо тај парадокс Србије да су, уствари, избори за председника СРЈ и Србије били ти који су означавали промене, иако је сама формална моћ председника занемарљива у мирнодобским условима. Дакле, ако се коцкате и дајете глас оном ко нема шанси да победи или су шансе изузетно мале, бићете морални пред самим собом, али нећете променити систем који ваш морал не прихвата. Изузетно је тешко видети какве би биле добре стране негласања за Коштуницу чија је победа значила пад диктатуре и режима који је осиромашео и

унесрећио, како грађане Србије, тако и цео регион. Ту долазимо и до друге карактеристике победника. Наиме, председник мора добити барем већину оних који изађу у други круг што никада није мање од 48-49%. Онај кандидат који може привући тако хетерогено бирачко тело јер хомогенизације на 50% има само у диктатури не може никада бити први кец из вашег моралног и идеолошког рукава. Нема те ствари која ће бити идеална у сваком погледу за половину грађана једне земље ако су исти слободни да исказују своје преференције. Коначно, да би неко створио такву коалицију гласача, мора имати или широку препознатљивост или препознатљиву политичку организацију иза себе. Без препознатљивости од барем 80% у целокупном бирачком телу, кандидат нема шта да тражи на изборима. Стога је и број озбиљних кандидата и предлагача ограничен.

Друго, председнички избори су суштински другачији од парламентарних. ДЈБ је на пример, након обраде података са бирачких места, добио 6%. Са 6% ДЈБ има 6% утицаја и нешто што је статус опозиционе странке. Да се данас одрже избори добио би 15-20% гласова (утицаја) и исто толико након обраде података. Чак и могућност да састави неки облик хетерогене прелазне владе. На председничким изборима са 48% гласова добијате 0% утицаја. Борис Тадић није потучен на изборима, али је добио 0% утицаја и његова политика је буквално ишчезла. Хилари Клинтон ће имати 0% утицаја, а добила је огроман број електора и већину гласова. Победник добија све, губитник остаје мален, као у песми АББА. Ако се зна да су председнички избори преломна тачка промена у Србији, јако је неозбиљно ићи у њих без одговарајућих претпоставки. На њих се не иде да се оствари добар резултат, да се да нада за неке будуће изборе, да се гласа из срца. То би било могуће да имамо страначке или било какав други облик избора где би се више кандидата са сличним платформама сучелили и где би њихови симпатизери одабрали ко је од њих најбољи да их представља. Након тога би се стало иза једног кандидата. Ако тога нема алтернатива је урадити квалитетно истраживање јавног мњења.

Озбиљни су изазови пред Србијом. Све грешке које направимо ћемо платити до последњег динара.

Александар Стевановић

(Доста је било)